

תורה אור • פרשת מקץ • מאמר 8

קצת ביאור על זה

ביאור קצר בעניין זה

”הבת” היא המתברר, ו”האחות”, בעלת התורה, היא המבררת. נר חנוכה רומז לשלושה ייחודים, הבאים מכוח מסירות נפש בקריאת שמע, התורה והמצוות; לעתיד לבוא תתעלה ”הבת” ותהיה ”עטרה בראשוי”.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/8](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/8)

הנקודה

”הבת” היא המתברר, ו”האחות”, בעלת התורה, היא המבררת. נר חנוכה רומז לשלושה ייחודים, הבאים מכוח מסירות נפש בקריאת שמע, התורה והמצוות; לעתיד לבוא תתעלה ”הבת” ותהיה ”עטרה בראשו”.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

קטע קצר זה מבאר את עניין ”הבת” ו”האחות” שבמאמר שקדם לו. ”הבת” היא המתברר, בחינת המצוות, ”כעבד לפני המלך”; ”האחות”, בעלת התורה, היא המבררת ומפרידה בין הטמא לטהור, כאשר דברי ה’ נתונים בפיו, ”כשר לפני המלך”. נר חנוכה רומז לכך: שלושה ייחודים של הוי’ — עם אהי, אלקים ואדניי — עולים יחד בגימטרייה נר, ונמשכים מכוח מסירות נפש בקריאת שמע, התורה והמצוות. לעתיד לבוא תתעלה ”הבת”, שכן כוחו של המתברר, הנמשך משם ס”ג, גדול יותר; היא תהיה ”עטרה בראשו”.

מבנה

2-11

1 המתברר, המברר ונר חנוכה

”הבת” היא המתברר ו”האחות” היא המבררת, בדומה לעבד ולשר לפני המלך. שלושת הייחודים של הוי’ עולים יחד בגימטרייה נר ונמשכים באמצעות קריאת שמע, התורה והמצוות; לעתיד תהיה ”הבת” עטרה.

מושגים

המתברר והמברר / המתברר	שלושה ייחודים ג' ייחודים
”הבת” היא המתברר; ”האחות”, בעלת התורה, היא המבררת ומפרידה בין הטמא לטהור, כשדברי ה’ נתונים בפיו.	הוי’ עם אהי (אבא ואמא, מכוח מסירות נפש בקריאת שמע), עם אלקים (ז”א ונוקבא, באמצעות התורה) ועם אדניי (באמצעות המצוות); יחד הם עולים בגימטרייה נר.
שר ועבד לפני המלך / כשר לפני המלך / כעבד לפני המלך	בבחינת חותם
התורה, המבררת, היא בבחינת ”כשר לפני המלך”; המצוות, בחינת ”הבת”, הן בבחינת ”כעבד לפני המלך”.	האופן שבו מלכות מקבלת את ”תורת אמת” של ז”א, כאשר כל האורות נמשכים אליה בבחינת חותם; זהו ”תתן אמת ליעקב”.

המתברר, המברר ונר חנוכה

1 קצת ביאור על זה¹

הסבר קצר על כך

הכותרת פותחת הסבר קצר שנוסף למאמר הקודם, "רני ושמחי בת ציון". במאמר הקודם הוסברו שלושת הכינויים של עם ישראל במדרש — "בת", "אחות" ו"אם" — כשלוש דרגות בעבודת ה'. כאן נותן אדמו"ר הזקן את הרקע הקבלי, בעיקר לכינויים "בת" ו"אחות". קה"ת מציינת נוסח נוסף של הסבר זה בספר המאמרים 5565 (p. 130), וכן במאמרי אדמו"ר האמצעי, בראשית (p. 353).

2 הנה בת הוא בחי המתברר. ואחותי שהוא בחי מארי תורה הוא המברר. וכמ"ש בת"ז [בתיקוני זהר] פקודא לאפרשא בין דכיא כוי (שהוא בחי תורה להבדיל בין הטמא לטהור² כוי) ודברי אשר שמת בפ"ך.³

כעת, "בת" היא הבחינה המתבררת, ו"אחותי", שהיא בחינת מארי תורה, היא המבררת. וכך נאמר בתיקוני זהר: "פקודא לאפרשא בין דכיא כוי" (שהיא בחינת התורה, "להבדיל בין הטמא לטהור כוי"), וכן "ודברי אשר שמת בפ"ך".

ה"בת" היא הדבר המתברר, הדבר שממיינים ומטהרים; ה"אחות", בעל התורה — מי שעיקר חייו בלימוד תורה — היא המבררת. לכן תיקוני זהר, חיבור קבלי קלאסי בסגנון הזהר, מכנה את התורה "פקודא לאפרשא בין דכיא כוי" — המצווה להבדיל בין הטהור לטמא. ובשעיהו נאמר שה' שם את דבריו בפי ישראל: דברי התורה שהאדם מדבר הם דבריו של ה' עצמו, והם מבררים בין טוב לרע.

והוא ענין כשר לפני המלך. משא"כ בת בחי מצות כעבד לפני המלך.^{4,5} והכל נרמז בנר חנוכה.

וזהו ענין "כשר לפני המלך"; ואילו "בת" היא בחינת המצוות, "כעבד לפני המלך". וכל זה נרמז בנר חנוכה.

בגמרא, ברכות לד ע"ב, רבן יוחנן בן זכאי מכנה את עצמו "כשר לפני המלך", ואת רבי חנינא בן דוסא — "כעבד לפני המלך". כאן, בעל התורה, שמברר, הוא השר; ואילו ה"בת", שעבודתה היא קיום המצוות, היא העבד. כל זה נרמז בנר חנוכה. בלקוטי תורה, פרשת צו, מסביר אדמו"ר הזקן שכאשר המלך מתגלה, השר, שעובד בשמחה, שמח עוד יותר, ואילו העבד, שעובד ביראה, מתמלא יראה גדולה עוד יותר.

(עין פע"ח [פרי עץ חיים] שער חנוכה פ"ד וכן בשער השבת בתחלת פ"ד) ג' יחודים⁶ הוי אהיה. הוי אלקים. הוי אדני. גימ' [גימטריא] נר.

(עיינו בפרי עץ חיים, שער חנוכה, פרק ד', וכן בשער השבת בתחילת פרק ד'). שלושה ייחודים: הוי ואהיה (Ehe-yeh); הוי ואלקים; הוי ואדני (Ado-nai) — [יחד] בגימטרייה נר.

בפרי עץ חיים, רישומיו של רבי חיים ויטאל לתורת האריז"ל על המצוות והמועדים, מדובר בשלושה ייחודים של שם הוי: עם אהיה (Ehe-yeh), עם אלקים ועם אדני (Ado-nai). ערכיהם מסתכמים בגימטרייה נר: הוי (26) עם אהיה (21) עולה ועם 112 — (86) עם אלקים; 47 (200 ורי"ש 50 נוי"ן) ערכה של נר, 250 סכום שלושתם הוא. 91 — (65) אדני.

יחוד הוֹי אהיה שהוא יחוד אוֹיָא [אבא ואימא] הוא עִיִּי מִסִּינ [מסירות נפש] בקיִּיש [בקריאת שמע] הארת הכתר.⁷

היחוד של הוֹי ואהיה, שהוא יחוד אבא ואמא, נעשה באמצעות מסירות נפש בקריאת שמע, בהארת הכתר.

היחוד הראשון, של הוֹי עם אהיה (Ehe-yeh), מחבר את אבא ואמא, חכמה ובינה, ונעשה באמצעות מסירות נפש בקריאת שמע, הממשיכה את אור הכתר, הבחינה שלמעלה מן השכל. בנוסח של אדמו"ר האמצעי, המובא על ידי קה"ת, אהיה — שפירושו "אהיה" — נקרא במובן של "אני מוכן להתגלות": העצמות הנעלמת של אור אין סוף, המאירה בפנימיות הכתר.

ויחוד זוֹיִן [זעיר אנפין ונוקבא] (היינו יחוד הוֹיִיִּה אלקים) הוא עִיִּי התורה ויחוד הגי' (הוֹיִי אדני) בחיי המצות הוא כשבאים כל האורות בבחי' חותם. והוא ענין תתן אמת ליעקב.⁸ כי תורת אמת הוא בז"א ומלכות מקבלת בבחי' חותם.

והיחוד של ז"א ונוקבא (כלומר, היחוד של הוֹיִי ואלקים) נעשה באמצעות התורה; והיחוד השלישי (הוֹיִי ואדני), בחינת המצוות, הוא כאשר כל האורות באים בבחינת חותם. וזהו ענין "תתן אמת ליעקב", כי תורת אמת היא בז"א, והמלכות מקבלת בבחינת חותם.

היחוד השני, של הוֹיִי עם אלקים, מחבר את ז"א ונוקבא (מלכות), ונעשה באמצעות לימוד התורה. היחוד השלישי, של הוֹיִי עם אדני, נעשה באמצעות המצוות, כאשר כל האורות נמשכים בדומה לרושם של חותם. וזהו "תתן אמת ליעקב": "תורת אמת" היא בז"א, והמלכות מקבלת אותה כפי שהשעווה מקבלת את רושמו של חותם.

ולעִיִּל [ולעתידי לבוא] יתעלה בחי' בת כי יהיה גדול כח המתברר שהוא משם ס"ג [שם ס"ג] כנודע כי נעוץ סופן⁹ כו' וסוף מעשה כו'

ולעתידי לבוא תתרומם בחינת "בת", משום שכוחו של המתברר, שהוא משם ס"ג (Sag), יהיה גדול יותר, כידוע, כי "נעוץ סופן כו" ו"סוף מעשה כו".

לעתידי לבוא תתרומם ה"בת", הדבר המתברר, מעל המברר, משום ששורשה גבוה יותר: שם ס"ג (שם הוֹיִי באיות מלא שערכו המספרי 63, הקשור לבינה), שממנו באו, לפי הקבלה, הכלים שנשברו והניצוצות שבהם מתבררים כעת. כפי שנאמר בספר יצירה, "נעוץ סופן כו"; וכפי שמלמד פיוט השבת לכה דודי, מה שהוא בבחינת "סוף מעשה" היה ראשון במחשבה.

ויהי [ויהיה] בבחי' תגא על רישיה¹⁰ (כמ"ש ברע"מ [ברעיא מהימנא] פ' תרומה ד' קנ"ח א' ושאר דוכתי):

והיא תהיה בבחינת "תגא על רישיה" (כמו שנאמר ברעיא מהימנא, פרשת תרומה, דף קנ"ח ע"א, ובמקומות נוספים).

אז תהיה הבחינה המקבלת "תגא על רישיה" — כתר על ראשו. ברעיא מהימנא, חלק מהזהר העוסק במצוות, זהר ח"ב, 158a, נאמר שאשת חיל היא כתר לבעלה: בעולם הזה השכינה היא כלי למטה, המשמשת את בעלה, ואילו לעתידי לבוא היא לא תהיה כלי או משרתת שלו, אלא כתר על ראשו.

שאלות לשיחה

1. מדוע המברר, בעל התורה, דומה לשר לפני המלך, ואילו המצוות דומות לעבד?
2. כיצד מתאימים שלושת הייחודים, שנרמזים בנר חנוכה, למסירות הנפש שבקריאת שמע, בתורה ובמצוות?
3. מדוע תתעלה לעתיד לבוא "הבת", שהיא המתברר?

הערות

פסקה 1

1 קצת ביאור על זה

נוסח נוסף של הסבר זה מופיע שם.

הערת קה"ת

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קל. מאמרי אדה"א בראשית ע' שנג.

פסקה 2

2 להבדיל בין הטמא לטהור

התורה חותמת את דיני בעלי החיים המותרים והאסורים: מטרתם להבדיל בין הטמא ובין הטהור, ובין מה שמותר לאכול ובין מה שאסור לאכול. המאמר מצטט את המילים המתארות את התורה עצמה ככוח המבדיל בין הטמא לטהור: "להבדיל בין הטמא ובין הטהור".

Leviticus 11:47 ויקרא י"א:מ"ז

להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל:

to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 ודברי אשר שמתי בפיו

ה', באמצעות ישעיהו, כורת ברית עם השבים אליו מקרב יעקב: רוחו עליהם, וידברי אשר שמתי בפיו לא ימושו מפיהם ומפי צאצאיהם. המאמר מביא זאת ביחס לבעל התורה, שדברי התורה שלו הם דברי ה' ממש ופועלים את הברירה. (בהקשר: Steinsaltz Tanakh)

Isaiah 59:21 ישעיהו נ"ט:כ"א

ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיו לא ימושו מפיו ומפי ורעי ורעיך אמר ה' מעתה ועד עולם:

And as for Me, this is My covenant with them, saith the L-RD; My spirit that is upon thee, and My words which I have put in thy mouth, shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy seed, nor out of the mouth of thy seed's seed, saith the L-RD, from henceforth and for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 מצות כעבד לפני המלך

קה"ת מפנה שם לעניין המצוות כי כעבד לפני המלך.

הערת קה"ת

ע' באוה"ת פ' ראה ע' תרסב. וראה לקו"ת צו טז, ב שכי בהתגלות המלך אזי בחי' שר שעבודתו בשמחה. . ובחי' עבד שעבודתו ביראה, ע"ש.

5 כשר לפני המלך. . כעבד לפני המלך

כאשר תפילתו של רבי חנינא בן דוסא ריפאה את בנו של רבן יוחנן בן זכאי, שאלה אשתו של רבן יוחנן אם חנינא גדול ממנו. הוא השיב שחנינא הוא "כעבד לפני המלך", הרשאי להיכנס בכל עת, ואילו הוא "כשר לפני

המלך". כאן השר מייצג את בעל התורה, והעבד הוא מי שעבודתו היא המצוות.

Berakhot 34b:28 ברכות ל"ד ב:כ"ח

ישוב מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן זכאי, וחלה בנו של רבי יוחנן בן זכאי. אמר לו: חנינא בני, פקש עליו רחמים ורחי. הניח ראשו בין ברכיו וקש עליו רחמים, וחי. אמר רבי יוחנן בן זכאי: אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו — לא היו משגיחים עליו. אמרה לו אשתו: וכי חנינא גדול ממך? אמר לה: לא, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך, ואני דומה כשר לפני המלך.

It also happened with R. Hannina b. Dosa that he went to Torah with Rabban Johanan b. Zakkai. The son of Rabban Johanan b. Zakkai fell ill, and he said to him, "Hannina, my son ! Pray on his behalf that he may live" R. Hannina laid his head between his knees, and prayed on his behalf, and he recovered. Rabban Johanan b. Zakkai said, "Were Ben Zakkai to press his head between his knees all the day long,

... no notice would be taken of him." His wife said to

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

6 ג' יחודים הוי' אהיה. הוי' אלקים. הוי' אדני. גימ' נר

הפרק על חנוכה שהתקסט עצמו מצטט ("Sha'ar Chanukah, chapter 4"): שלושת הייחודים של הוי' עם אהי, אלקים ואדני עולים יחד בגימטריה למניין "נר", והנר של חנוכה ממשיך את אורם למלכות.

Pri Etz Chaim, Gate of The New Month, Chanukah, and Purim

4:3 פרי עץ חיים, שער ר"ח חנוכה ופורים ד:ג'

מהחברים היא נצח, שהוא ענף החכמה, סוד שמן משחת קודש, ולכן היה הנס בשמן, ועיי' כהן. ודע, כי יש בה ג' יחודים, אי נגד נה"י, כי עד שם מגיע קומתה לבד, ובזה היחוד הוא הוי"ה אדני. ולפעמים הוא נגד החזה, ואז הוא הוי"ה אלקים. ולפעמים הוא שוה עד הכתר שלו, ואז הוא הוי"ה אהי"ה, וג' יחודים אלו, גי' נר. (עיקר כוונת נר חנוכה הוא, להוריד הארה למטה באלו הימים, כאלו היה חווג עם בעלה פכ"פ, שוה לו עד הכתר ברמ"ח אברים, הרי רמ"ח וב' דרועין, גי' נר. ושם

הויה בווג ...

Pri Etz Chaim (Public Domain)

7 יחוד הוי' אהי. . הארת הכתר

אדמו"ר האמצעי מפרש את אהיה במובן של "אני מוכן להתגלות" — העצמות הנעלמת של אור אין סוף המאירה בפנימיות הכתר.

הערת קה"ת

"דפי' אהי' אנה זמין לאתגלגלה מן ההעלם העצמות דאוא"ס שמאיר בפנימית הכתר" — מאמרי אדה"א בראשית ע' שנג.

8 תתן אמת ליעקב

הנביא, החותם את ספרו, אומר לה': "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם", כפי שנשבעת לאבותינו; אמת כאן פירושה נאמנותו של ה' להבטחתו. המאמר

מפרש את "אמת" כ"תורת אמת" של ז"א, הניתנת למלכות כמו רושם של חותם. (בהקשר: Steinsaltz Tanakh)

Micah 7:20 מיכה ז:כ

תַּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּיִנוּ מִיָּמֵי קֶדֶם:

Thou wilt show faithfulness to Jacob, mercy to Abraham, As
Thou hast sworn unto our fathers from the days of old

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 נעוץ סופן

על עשר הספירות נאמר: "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן". המאמר מביא זאת ביחס ל"בת", הבחינה האחרונה והנמוכה ביותר, ששורשה הוא הגבוה ביותר.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א:ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to
its beginning and its beginning linked to its end, just as the
flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and
there is not a second one, and before one what wilt thou
?count

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor
Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

10 תגא על רישיה

הטקסט עצמו מצטט את רעיא מהימנא בפרשת תרומה: "אשת חיל עטרת בעלה" (משלי 12:4); בעולם הזה השכינה היא כלי למטה, ואילו בעולם הבא היא כתר על ראשו. המאמר מיישם זאת על עלייתה העתידית של ה"בת".

Zohar, Terumah 54:575-585 ספר הזהר, תרומה נ"ד:תקע"ה-תקפ"ה

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Pri Etz Chaim (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/> ואת [likuteitorah.com](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com) בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309) [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com)

מתוך [/likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/8/](https://www.likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/8/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק